

Inhoudsopgave

Inleiding

1. Geloven in het huwelijk
2. De Bijbel over echtscheiding
3. De Bijbel over hertrouwen

Tot slot...

In deze brochure worden – tenzij anders aangegeven – de Bijbelteksten geciteerd uit De Nieuwe Bijbelvertaling van het Nederlands Bijbelgenootschap

Tekst: Wim Grandia (voorganger)
Harko IJkema (diaken huwelijkszaken)

November 2008

Inleiding

Statistieken laten zien dat in Nederland 1 op de 3 huwelijken eindigt in een echtscheiding. Dat zijn kille cijfers, waar echter een wereld van pijn en verdriet achter zit. Voor de partners zelf, maar zeker ook voor de mogelijk betrokken kinderen. De uitspraak 'scheiden doet lijden' is in dit verband dan ook zeker van toepassing. Ook binnen de kerk komt het steeds vaker voor dat man en vrouw geen uitweg meer zien in hun huwelijk en daarom besluiten uit elkaar te gaan. De oorzaken hiervan zijn van zeer uiteenlopende aard.

Bij een echtscheiding en eventueel later hertrouwen met een andere partner komen er tal van pastorale en ethische vragen naar boven. Wat zegt de Bijbel over echtscheiding? Wat is de meerwaarde van het christelijke huwelijk? Kan ik als christen een nieuwe relatie aangaan? Zal de gemeente een volgend huwelijk willen inzegenen? Allemaal vragen waar geen eenvoudige antwoorden op te geven zijn. Juist omdat het vaak om heel persoonlijke zaken gaat, is het belangrijk om hierover van hart tot hart met elkaar in gesprek te gaan.

De verschillende interpretaties van de teksten over echtscheiding en hertrouwen blijken nogal eens tot tegengestelde conclusies te leiden. Met deze brochure pretenderen we dan ook niet de enige bijbelse visie te presenteren, maar willen we duidelijk maken hoe we in de praktijk van het gemeentelven met deze vragen willen omgaan. We handelen daarbij uit liefde voor God en voor elkaar. De regels die God heeft gegeven zijn bedoeld voor het welzijn van mensen.

Deze brochure is opgebouwd uit een aantal hoofdstukjes. Eerst willen we je iets laten zien van wat de Bijbel ons leert over het huwelijk. Dit hoofdstuk is een korte samenvatting van wat je uitgebreid kunt lezen in de brochure 'Geloven in het huwelijk'. In hoofdstuk twee gaan we in op de vraag wat de Bijbel zegt over echtscheiding en in het derde en laatste hoofdstukje staat de vraag over hertrouwen en mogelijke huwelijks-inzegening centraal.

Wil je doorpraten over de inhoud van deze brochure? Dan kun je mailen naar huwelijk@jozua.nl of naar pastoraat@jozua.nl

Wim Grandia
Voorganger Evangelische Gemeente Jozua

1. Geloven in het huwelijk

Dit hoofdstuk is een samenvatting van hoofdstuk 1 van de brochure 'Geloven in het huwelijk'. Dat is ons uitgangspunt. Wij geloven in het huwelijk als een door God bedacht plan met als doel een veilige plaats te creëren waar liefde en trouw tot hun recht mogen komen.

De Bijbel doorlezend kom je veel dingen tegen die met het huwelijk te maken hebben. Het begint al wanneer God de mens Adam scheidt. Van alle scheppingsdaden lezen we: *'En God zag dat het goed was'*, maar als Hij naar Adam kijkt, denkt Hij: *'Het is niet goed dat de mens alleen is, ik zal een helper voor hem maken die bij hem past'*. (Gen. 2:18) Dan brengt God Adam in een diepe slaap en bouwt Hij uit één van zijn ribben een vrouw. Deze wordt aan Adam geschonken als zijn helper. Met deze afrondende scheppingsdaad van God wordt het huwelijk ingesteld. Want nadat Eva aan Adam is voorgesteld lezen we: *'Zo komt het dat een man zich losmaakt van zijn vader en moeder en zich hecht aan zijn vrouw, met wie hij één lichaam wordt.'* (Gen. 2:24)

Losmaken

De tekst uit Gen. 2:24 wordt wel omschreven als de goddelijke instelling van het huwelijk. Er is in deze tekst sprake van drie opeenvolgende processen. In de eerste plaats gaat het hier over een man die zich losmaakt van zijn vader en moeder en dat geldt natuurlijk net zo goed voor de vrouw. Wat betekent dit? Dat wederzijdse ouders nu worden afgedankt? Nee, maar wel dat het de bedoeling is dat je in je voorbereiding op het huwelijk op eigen benen komt te staan. Dat je ook emotioneel niet langer afhankelijk bent van je vader en/of moeder, maar in staat bent om samen met je man of vrouw zelfstandig het leven te leven. Dit klinkt gemakkelijker dan het in de praktijk soms is. Het gebeurt maar al te vaak dat een man of een vrouw nog zo emotioneel vastzit aan de ouders dat het zelfs verlamrend kan werken.

Hechten

In de tweede plaats gaat het hier over een man die zich hecht aan zijn vrouw. En ook dit is natuurlijk een wederzijds iets. Dit is een wel heel mooie omschrijving van die bijzondere band tussen een man en een vrouw binnen het huwelijk. Een man en een vrouw die zich aan elkaar hechten. Dat betekent dat je aan elkaar gehecht wordt en ook aan elkaar gehecht raakt.

In de NBG-vertaling wordt hier gesproken over het elkaar 'aanhangen'. Dat betekent dat je elkaars aanhanger wordt. Een ander woord daarvoor is 'supporter'. Een heel belangrijk aspect van het huwelijk. Dat je elkaar gaat supporten. Door dik en dun. In goede en in slechte tijden. Elkaar aanvuren. Elkaar bemoedigen. Wees een goede supporter voor elkaar!

De oude en vaak plechtige Statenvertaling gebruikt hier weer een ander woord: aankleven. Dat wil zeggen dat je aan elkaar wordt vastgelijmd. Met lijm die zo sterk is dat je onlosmakelijk aan elkaar verbonden wordt. Het is de lijm van de LIEFDE. Daarom veroorzaakt een scheiding altijd zoveel pijn. Moet je eens twee velletjes papier aan elkaar vastlijmen, even laten drogen en dan weer uit elkaar trekken. Je houdt twee gescheurde velletjes papier over. Scheiden doet lijden en is dus ook niet Gods bedoeling.

De verbintenis van het huwelijk is bedoeld als een verbintenis voor het leven. Wanneer een man en een vrouw elkaar liefde en trouw beloven is dat ongeacht de omstandigheden een belofte voor de rest van het leven. Jezus voegt aan de tekst uit Gen. 2:24 dan ook toe: *'Ze zijn dan niet langer twee, maar één. Wat God heeft verbonden, mag een mens niet scheiden.'* (Matt. 19:6)

Tot één lichaam

Dan het derde. Wanneer een man en een vrouw zich hebben losgemaakt van hun vader en moeder en aan elkaar vastgelijmd worden, dan is de lichamelijke eenwording de bezegeling van deze versmelting. Zoals het hier staat, lijkt het dan vooral te gaan om de lichamelijke eenheid die je in dat mooie huwelijkscadeau van God – de seksualiteit – met elkaar mag beleven. Bedoeld om van te genieten. Dat wordt hier ook zeker bedoeld, maar niet alleen. Want om werkelijk de diepe vreugde van seksuele gemeenschap met elkaar te kunnen beleven, is het nodig om ook op emotioneel en geestelijk gebied een eenheid te zijn. Wie dat overslaat, maakt van seks een platte beleving die een surrogaat is van wat God heeft bedoeld.

Hier wordt bedoeld dat je als man en vrouw zo'n diepe eenheid met elkaar mag gaan vormen, dat daar niets meer tussen kan komen. Dat je zo open en vertrouwd met elkaar mag omgaan dat er geen schaamte meer is. Geen dingen die je achterhoudt. Je geeft je helemaal aan elkaar. Je durft dan letterlijk en figuurlijk naakt voor elkaar te zijn.

Bij die emotionele eenheid mag je gaan leren om samen te genieten van de mooie dingen. Samen lachen, maar ook samen huilen. Samen de pijn – die het leven soms zo met zich meebrengt - dragen en verwerken. Ook dat is weer zoiets bijzonders van het huwelijk. Jouw pijn wordt zijn pijn. Jouw verdriet wordt haar verdriet.

Dan mag je ook komen tot een geestelijke eenheid. Je mag nu samen God gaan dienen. Samen bidden, samen groeien in je relatie met Christus. Samen je plek innemen in de gemeente. Samen een huis zijn waar anderen welkom zijn en liefde en troost mogen vinden.

Een verbond

De Bijbel spreekt over het huwelijk als een verbond. Dat is echt wat anders dan een contract, waarbij je een aantal zakelijke afspraken met elkaar maakt. Een verbond gaat dieper en heeft levenslange consequenties. Het is een verbond waarbij niet twee, maar drie partijen betrokken zijn. In de al eerder aangehaalde tekst uit Matt. 19:6 leert Jezus ons dat wat God heeft verbonden niet door een mens mag worden gescheiden. Dat maakt duidelijk dat God dus betrokken is bij de verbondssluiting van het huwelijk. Daarom is een huwelijksinzegening niet een verplicht of romantisch onderdeel van een trouwdag, maar het geestelijke hoogtepunt van de dag. Als man en vrouw mag je komen voor het aangezicht van God en is Hij getuige van het verbond dat jullie met elkaar sluiten. En over dit gesloten verbond roepen we Gods zegen aan, vanuit het besef dat je in het huwelijk Gods hulp en zegen zo nodig hebt.

De brochure 'Geloven in het huwelijk' is tegen een kleine vergoeding van € 2,00 af te halen bij de infobalie of te downloaden op www.jozua.nl/downloads/brochures

2. De Bijbel over echtscheiding

Is het geoorloofd om te scheiden? Om deze vraag te kunnen beantwoorden zijn minstens twee zaken nodig. In de eerste plaats de bereidheid om zonder veroordeling en zonder pasklare oplossingen naast degene van wie de vraag komt te gaan zitten. Aan elke gedachte of elk voornemen om te gaan scheiden, gaan vaak vele jaren van pijn, eenzaamheid en verdriet vooraf. Wie daaraan voorbijgaat loopt het risico met antwoorden te komen die misschien wel waar zijn, maar toch niet kloppen.

In de tweede plaats is het voor het juist beantwoorden van deze vraag nodig om met een open hart te luisteren naar wat de Bijbel hierover leert. Natuurlijk zijn er dan – zoals in de inleiding al is aangegeven – vervolgens allerlei verschillende interpretaties mogelijk van de teksten die over echtscheiding gaan, maar dat neemt niet weg dat we met een open en gehoorzaam hart moeten luisteren naar de Schrift.

Voor een goed verstaan van de Bijbel is het belangrijk te weten dat de woorden 'echtbreuk' en 'echtscheiding' een verschillende betekenis hebben. Er wordt over echtbreuk gesproken als er sprake is van een situatie van overspel. Daar worden zeer duidelijke dingen over gezegd en het is duidelijk dat echtbreuk ten allen tijde wordt veroordeeld.

Er wordt over echtscheiding gesproken als er – om wat voor reden dan ook – besloten wordt om het huwelijk te beëindigen. Wat de Bijbel leert over echtbreuk kan en mag niet zomaar worden toegepast op wat er geschreven wordt over de echtscheiding.

Het Oude Testament

Door de hele Bijbel heen lezen we over situaties waarbij sprake is van echtbreuk en echtscheiding. In de Tien Geboden (Exodus 20:14) lezen we dat het verboden is om echtbreuk (NBG) of overspel (NBV) te plegen. Of denk aan de bekende woorden uit Maleachi 2:16, waar we lezen dat God het verafschuwt wanneer een man zijn vrouw wegstuurt. Lees je het hele stukje, dan blijkt het hier te gaan om een situatie van overspel en daar is het Oude Testament erg duidelijk over. Daar stond zelfs de doodstraf door steniging op. (Deut. 22:22).

In het Oude Testament komen we de zogenaamde scheidingsbrief tegen. In wat Jezus daar later over zegt, wordt duidelijk dat deze door Mozes is geïntroduceerd. Wanneer een man zijn vrouw kwijt wilde (andersom was

niet mogelijk) kon hij haar een scheidingsbrief meegeven. De enige restrictie die hierbij lijkt te zijn, is dat wanneer je eenmaal je vrouw met zo'n scheidingsbrief hebt weggestuurd en ze trouwt daarna met een ander, je haar later niet opnieuw kunt trouwen (Deut. 24:1vv en Jer. 3:1). We lezen zelfs dat God een scheidingsbrief heeft gegeven aan het volk Israel (Jer. 3:8). Dit vanwege het feit dat er (geestelijk) overspel had plaatsgevonden.

Sommigen zien deze scheidingsbrief als een soort instelling van Mozes, waarbij scheiding wettelijk werd goedgekeurd. Deze scheidingsbrief was echter zeker niet bedoeld als een soort aanmoediging en al helemaal niet als een goedkeuring om te scheiden, maar om de vrouw - die in die tijd nagenoeg rechteloos was - nog enige bescherming te bieden.

Onderwijs van Jezus

Wat lezen we in het Nieuwe Testament en met name in het onderwijs van Jezus over echtbreuk en echtscheiding? In Matt. 5:27 gaat Jezus eerst in op die wet uit de Tien Geboden over overspel. Omdat Hij als geen ander weet dat aan de daad van overspel vaak een heel proces vooraf gaat, spreekt Hij de volgende woorden: *Iedereen die naar een vrouw kijkt en haar begeert, heeft in zijn hart al overspel met haar gepleegd.* Een voor onze tijd wel zeer actuele tekst.

Verderop in deze Bergrede gaat Jezus in op de echtscheiding. In Matt. 5:31 komt daarbij ook de scheidingsbrief ter sprake. De mensen van die tijd dachten echt dat ze de scheiding op deze manier toch keurig hadden geregeld. Maar Jezus gaat voorbij aan de 'keurige regeling' van zo'n scheidingsbrief en geeft aan wat er op zo'n moment in Gods ogen plaatsvindt. Hij zegt: *Ieder die zijn vrouw verstoot, drijft haar tot overspel - tenzij er sprake was van een ongeoorloofde verbintenis; en ook wie trouwt met een verstoten vrouw, pleegt overspel.*' (Matt. 5:32)

Ondanks de eerder genoemde scheidingsbrief is het nooit Gods bedoeling geweest dat een man zijn vrouw of een vrouw haar man zou verstoten. Dat is op zich nog geen overspel, maar het kan wel leiden tot een situatie van overspel. Want wanneer zo'n verstoten vrouw later trouwt, pleegt zij niet alleen zelf overspel, maar wordt de man met wie ze trouwt daarin ook meegenomen.

De door de NBV gebruikte zinsnede 'tenzij er sprake was van een ongeoorloofde verbintenis' uit bovenstaande tekst maakt het er niet gemakkelijker op. De Statenvertaling is hierin duidelijker: *'Wie zijn vrouw verlaten zal, anders dan uit oorzaak van hoererij, die maakt...'*

Met deze vertaling wordt duidelijk dat er dus op z'n minst één reden is – hoererij of overspel - die het geoorloofd maakt je huwelijk te beëindigen.

Overigens wordt er nergens in de Bijbel gezegd dat overspel per definitie moet leiden tot scheiding. Sterker nog, zou juist in zo'n situatie niet de kracht en het unieke van het christelijke huwelijk moeten kunnen zegevieren? De kracht van vergeving en herstel? Laten we niet te snel opgeven en ook hierin zoeken hoe we met alle pijn en verdriet de weg van Jezus kunnen gaan.

Verderop in Matteüs (19:1-9) komt het naar aanleiding van een (strik)vraag van een paar Farizeeën opnieuw op de vraag of het geoorloofd is om te scheiden. De vraag luidt als volgt: *'Mag een man zijn vrouw om willekeurig welke reden verstoten?'* In zijn antwoord grijpt Jezus terug op de instelling van het huwelijk, zoals we die lezen in Gen. 2:24. *'Daarom zal een man zijn vader en moeder verlaten en zich hechten aan zijn vrouw, en die twee zullen één worden; ze zijn dan niet langer twee, maar één. Wat God heeft verbonden, mag een mens niet scheiden!'*

Opnieuw wordt dan de scheidingsbrief van Mozes aangevoerd als argument waarom scheiding wel toegestaan zou zijn. De vraag van de Farizeeën is dan ook: *'Waarom heeft Mozes dan voorgeschreven haar een scheidingsbrief te geven en haar zo te verstoten?'* Jezus antwoordt dan: *'Omdat u zo harteloos en koppig bent, daarom heeft Mozes u toegestaan uw vrouw te verstoten. Maar dat is niet vanaf het begin zo geweest.'* Met andere woorden: wie denkt met een scheidingsbrief van Mozes weg te kunnen, geeft alleen maar aan wat de toestand is van zijn hart. Wie zijn vrouw verstoot is harteloos en koppig en voor alle duidelijkheid: het is bij God vanaf het begin niet zo geweest. Wat Hij verbindt, mag een mens niet zomaar scheiden.

Onderwijs van Paulus

Laten we tot slot van deze korte lijn door de Bijbel heen kijken naar het onderwijs van Paulus. Het onderwerp voert zeker niet de boventoon in zijn brieven. Alleen in de eerste brief aan de Korintiërs (7:10-16) schrijft hij over scheiden en hertrouwen. In vers 10 en 11 schrijft Paulus helder en duidelijk het volgende: *'Degenen die getrouwd zijn geef ik, nee, niet ik – de Heer geeft hun het volgende gebod: een vrouw mag niet scheiden van haar man (is ze al gescheiden, dan moet ze dat blijven of zich met haar man verzoenen), en een man mag zijn vrouw niet wegsturen.'* Welke interpretatie van voorgaande teksten je ook toepast, hier valt toch weinig op af te dingen. De Heer geeft het gebod dat het

niet is toegestaan om als vrouw te scheiden van je man of als man je vrouw weg te sturen.

Vervolgens gaat Paulus heel concreet in op een situatie van een ongelovig echtpaar, waarbij de man of de vrouw tot geloof komt. Wat moet je dan doen? Is dat voor de man of vrouw die tot geloof is gekomen, dan een reden om te gaan scheiden? Het antwoord is helder. Als de ongelovige partij aangeeft wel te kunnen leven met het feit dat zijn of haar partner tot geloof is gekomen, mag je niet scheiden. Maar *als de ongelovige partij wil scheiden, moet dat maar gebeuren; in dat geval is de broeder of zuster niet gebonden. Bedenk echter dat u door God geroepen bent om in vrede te leven.* (1 Kor. 7:15) In deze situatie is dus een scheiding niet aanbevolen, maar wel geoorloofd en is er voor de desbetreffende broeder of zuster de vrijheid om later eventueel met een gelovige vrouw of man of te trouwen.

Diezelfde ruimte wordt geboden wanneer er sprake is van het overlijden van de partner. Dan is er *de ruimte om te trouwen met wie je maar wilt, mits het een huwelijk is in verbondenheid met de Heer.* (1 Kor. 7:39)

Dus de Bijbel geeft aan dat er twee oorzaken zijn waarop een echtscheiding is geoorloofd. In het geval van overspel en in het geval van een situatie waarbij één van de partners tot geloof komt en dit door de andere partner niet wordt geaccepteerd.

We zijn ons er terdege van bewust dat hiermee niet alles is gezegd. Wat te doen in situaties waarbij sprake is van geweld binnen het huwelijk of dat jij zelf niet wilt scheiden, maar je partner wel. Dan komen we terug op waar we dit hoofdstuk mee zijn begonnen: het gesprek waar je eerlijk naast elkaar gaat zitten om te zoeken naar wat Gods weg in zo'n situatie kan zijn. Het uitgangspunt is en blijft dat het niet Gods bedoeling is dat het tot een scheiding komt. Tegelijkertijd kan een huwelijk zo ontwricht zijn dat samenleven niet langer mogelijk is. In het persoonlijk gesprek zal biddend en luisterend naar een goede richting worden gezocht. We gaan er van uit dat zo'n gesprek kan worden aangegaan zonder dat de beslissing bij voorbaat al vast staat.

3. De Bijbel over hertrouwen

Met deze schets van hoe de Bijbel spreekt over echtscheiding is het antwoord op de vraag of, en zo ja, wanneer hertrouwen na echtscheiding is toegestaan al tussen de regels door beantwoord. Er worden concreet drie situaties genoemd waarbij er de vrijheid is om te hertrouwen. Dat is wanneer er bij de ander sprake is geweest van overspel (Matt. 5:32 SV) of wanneer een ongelovige partner heeft besloten om te scheiden (1 Kor. 7:15) of wanneer er sprake is van het overlijden van één van de partners (1 Kor. 7:39).

De praktijk

Met deze uitkomst zou je de vraag of een volgend huwelijk kan worden ingezegend snel en doeltreffend kunnen beantwoorden. Wordt er voldaan aan één van de drie genoemde punten, dan kan het huwelijk worden ingezegend en zo niet, dan gaat het over. Maar denk dan nog eens aan het begin van hoofdstuk 2. Er zijn twee dingen nodig om dit soort vragen goed te kunnen beantwoorden. Het is nodig dat we met een open en gehoorzaam hart luisteren naar de Schrift én het is nodig dat we bereid zijn om naast de ander te gaan zitten om samen zoekend en biddend Gods weg te ontdekken.

Er zijn geen pasklare antwoorden. Wat bijvoorbeeld te doen met een situatie waarbij er wel sprake is van overspel, maar door alles wat daaraan is voorafgegaan de verlaten partij net zo goed schuld draagt? Gaat dan de één vrijuit en wordt de ander schuldig verklaard? En wie spreekt hierin dan het laatste woord? Of wat te doen met een situatie waarbij er sprake is van jarenlange mishandeling, waarbij de situatie zo uitzichtloos was dat er geen andere mogelijkheid was om uit elkaar te gaan? Feitelijk gezien voldoet zo'n situatie niet aan de drie genoemde criteria en zou er dus geen hertrouwen plaats kunnen vinden. Is dat in de lijn van de Schrift? Zo zijn er vanuit de praktijk vele (vaak trieste) voorbeelden te noemen.

Een andere punt is dat er soms mensen komen die een scheiding achter de rug hebben (met wat voor reden dan ook), maar daarna tot levend geloof zijn gekomen. Je zou dan kunnen zeggen dat er toen vanuit onwetendheid is gehandeld en dat we bij God de gelegenheid krijgen om echt opnieuw te beginnen. Allemaal zaken die meespelen in de uiteindelijke afweging.

In de situaties die zich de afgelopen jaren binnen de gemeente hebben voorgedaan, was het soms onmogelijk hierin een goede en eerlijke afweging te maken. De uiteindelijke keuze om wel of niet te gaan hertrouwen is in de eerste plaats de verantwoordelijkheid van de broeder of zuster zelf. Maar als gemeente hebben we ook de verantwoordelijkheid hierin met elkaar op weg te gaan en te zoeken naar wat Gods wil is. Bovendien: de vraag om inzegening van zo'n huwelijk plaatst de leiding van de gemeente heel concreet voor de vraag of je namens God zijn zegen mag uitspreken over zo'n huwelijk. Dat kun je toch alleen maar doen als je ervan overtuigd bent dat God zijn zegen wil en kan geven?

Verwerkingsproces

Naast alle genoemde argumenten en afwegingen zijn er ook nog wel een paar andere zaken die hierin meespelen en ook van invloed zijn op de vraag of Gods zegen gevraagd kan worden over een nieuw huwelijk. Het heeft ook alles te maken met de vraag waar je zelf staat in het hele verwerkingsproces. Voor de verwerking van een scheiding is tijd nodig. Is het dan verstandig om bijvoorbeeld al binnen een jaar weer met een nieuwe relatie te beginnen? Soms is er naar de 'ex' nog zoveel bitterheid en pijn, dat het niet anders kan dat dit wordt meegenomen in de nieuwe relatie. Dat legt een zware druk, die in de praktijk soms de oorzaak kan zijn dat de nieuwe relatie ook alweer snel vastloopt. Wanneer er sprake is van kinderen zal hierin ook zeker ernstig rekening gehouden moeten worden hoever zij in het hele verwerkingsproces zijn.

Conclusie

Alle hiervoor beschreven bijbelse gegevens en afwegingen samenvattend zijn we als oudstenteam tot het standpunt gekomen dat we bij het inzegenen van een volgend huwelijk, waarbij niet sprake is van de drie genoemde concrete oorzaken van scheiding, zeer terughoudend willen en moeten zijn. Met alle begrip voor het verlangen wat er kan zijn om een nieuw huwelijk in te willen laten zegenen hebben we als leiding toch de verantwoordelijkheid hierin onze eigen keuze te maken.

Het moge uit het voorafgaande wel duidelijk zijn wanneer er geen belemmering is om tot huwelijksinzegening over te gaan, maar voor de volledigheid is het goed om dat hier ook te benoemen:

- Wanneer er sprake is van overlijden van de partner
- Wanneer er sprake is van een scheiding op initiatief van een ongelovige partner
- Wanneer er sprake is van overspel

- Wanneer er een scheiding heeft plaatsgevonden, voordat de man of vrouw zijn of haar leven aan Christus heeft gegeven
- Wanneer de scheiding op initiatief van de ander en tegen jouw wil in heeft plaatsgevonden

Het is ook eerlijk en duidelijk om te benoemen wanneer er geen sprake kan zijn van huwelijksinzegening bij hertrouwen:

- Wanneer je zelf door overspel je man of vrouw hebt verlaten
- Wanneer je zelf het initiatief hebt genomen tot scheiding, zonder dat er sprake is geweest van overspel van de ander
- Wanneer je wilt hertrouwen met een ongelovige
- Wanneer er tussen de tijd van scheiding en de trouwdatum minder dan twee jaar zit (tenzij daar dringende redenen voor zijn)

Bij alle overige situaties zal naar aanleiding van een persoonlijk gesprek een afweging gemaakt moeten worden. Om dit zo eerlijk mogelijk te laten verlopen, zal deze afweging door ten minste twee oudsten worden gemaakt.

Tot slot...

Het is best lastig om zo'n beladen onderwerp in een compacte brochure recht te doen. Juist omdat iedere situatie vaak weer anders is en we bij een scheiding en mogelijk hertrouwen altijd te maken hebben met pijn, eenzaamheid, afwijzing en dergelijke gevoelens.

Hoe je ook over de inhoud van deze brochure denkt, weet dat er bij God altijd de ruimte is voor vergeving en herstel van dingen die in een huwelijk zo grondig mis kunnen gaan. Juist daarom willen we als gemeente graag investeren in het herstel van vastgelopen huwelijken. Je kunt daarvoor altijd terecht bij iemand van het pastorale team. Indien nodig verwijzen we door naar professionele christelijke hulpverlening. Je kunt hier uiteraard ook met je kringleider over in gesprek gaan.

Veel gescheiden mensen lopen soms levenslang met diepe gevoelens van schuld en zelfverwijt rond. Weet dat wat er ook fout is gegaan, we altijd onze zonden mogen belijden en dat God ons geweten wil reinigen van schuld en schuldgevoelens. Blijf niet vastzitten in je (mislukte) verleden en durf met God vooruit te kijken naar het leven wat voor je ligt.